شەمشەمەکانی جەواد سەلیم

خوسرەوجاف

کابرایەکی جافی لای ئێمە لێی قەوما بوو هات بۆ بەغدا و تەلیفۆنی بۆ کردم، بێ پرس و جۆ قیڕاندی "پیاما بگە"، دوای ئەوەی ناسیم: باشە لە کوێی؟

- وەقورحانەکەی حەمە عارەوی نازانم!

وتم تەلەفۆنەکە بدە بەو کابرایەی لاتە... زانیم لە بابولشەرجییە.

وتی لای تاشەبەرزەکەدا ڕائەوێستم، کە وا شەمشەمە کوێرەیان پیادا هەڵواسیوە.

هەرچی هاوردم و بردم نەمدەزانێ بە کوێ دەڵێت، تا دوایی وتی: کۆڕە چوزانم ئەو تاقەبەرزە ئێژم وا شتی ڕەشی ڕەشیان پیاهەڵواسیوە.

زانیم بە شاکارەکەی هونەرمەند جەواد سەلیم دەڵێ.

چەندی بە چەندە، بەندە هەرکات لەوێدا دەگوزەرم سەری ستایش دادەنوێنمەوە بۆ ڕۆحانیەتی جەواد سەلیم... کەچی جافەی لای من بە شەمشەمەکوێرەی دادەنێت.

شاکارێکی هونەرمەندی وا بە زۆر شت ناو دەبرێت، بڕێک لایان وایە ئەو شاکارە تەلسم و جادووی تیادایە، بڕێکی تر دەڵێن نەگبەت و شوومە، لەوەتەی ئەو کارە ئەنجام دراوە بەغدا و عێراق ئاسایشی بەخۆوە نەدیوە. لە کودەتای بەعسییەکاندا یەکێک لە ئەفسەرە گەنجەکانی دەبابەنشین لە پردەکەوە لەو بەرەوە دێت بۆ مەیدانەکە، تەقەی لەو شاکارە کردوو ە و ئیتر گەوج و گێل و نەفام زۆر دەربارەی دەدون، لەوە تێناگەن لەوێڕا مێژوو سەری هەڵداوەتەوە و سەمایەکی ئەفسانەیی دەکا و مێژووی ڕاستەقینەی دەگێڕێتەوە، بەندە وا بە چاک دەزانم ئەو فۆرمە هونەریانەی " جەواد سەلیم" خولقاندوویەتی، وەک خۆی لێ بدوم.

له ئەولای ڕاستەوە ئەسپێکی سەرکێش و ئاڵۆز چەپووکانیەتی، دوو زلزەلامی بازووڵەئەستوور دەکۆشن لە قاوی کەن، ئەسپ لە مێژووی گەلاندا دیاردەی هێز و توانا و ململان بووە...

لە شادڕەوان و دۆستی ئازیزم هونەرمەند " محەمەد غەنی حیکمەت"م بیستووە، کە بۆخۆی هەم پەیکەرتاش و هەم خێزانەکەی خوشکی بووە و هەم هاوکاری بووە لە ئیتاڵیا، کاتێک ئەو شاکارەی خوڵقاندووە دەیوت: ئەسپ بەلای جەوادەوە گیانلەبەرێکی ئەفسانەییە و لە زۆر کارەکانیدا سەری ئەسپ و پەلوپۆی ئەسپی چ وەک وێنە یان پەیکەر خستوویەتییە بەرچاو. جا ئێمە ئەوەسا لە ڕاستەوە بەرەو چەپی تابلۆکە دەڕۆیین، جووڵانەوەیەکی ئامیختەی ڕووداوەکانی مێژوو چیرۆک دەگێڕنەوە، ئیدی لە هیچ ڕووداوێک ڕاپەڕینێک نەگوزەراوە و توانیویە ململانێی گەلانی عێراق بخاتە بەرچاو، وا بێدەنگ نەبوونە بەرانبەر زوڵم و زۆر...

دەست و بازووی پیاوێکی ئاڵۆز و ڕقهەستاو، بەرەو چەندان چوارگۆشەی گەورە و بچووکی برونزی کەوەک نیشانەی لافیتە نووسراوەکانی خۆپێشاندەرانە دژ بە دەوڵەتی مەلیکی.

هونەرمەند لە نەخش و ڕۆڵی ئافرەت خۆی گێل نەکردووە و بە ئەندامی کارای ململانێی عێراقی زانیوە و هەمیشە لە ڕاپەڕینەکاندا بەشدارییان کردووە و یان هاندەری پەلامار و شۆڕش بوون.

ئەم جولانەوە هونەرییە بە پەیوەندییەکی پتەو دەژمێردێن. لەنێوان سەرەتای کارە هونەرییەکەوە فۆرم و شکڵەکانی تردا بە یەکەوە پەرچیان دەداتەوە، ئاوا ململانێک پڕە لە خوێن و شەهادەت و قوربانی.

لە عێراقدا ڕاپەڕینی زۆر ڕوویان داوە، هەمیشەیش وابووە ئازادی بەبێ فیداکاری و خۆبەختکردن سەری نەگرتووە.. بۆیە هونەرمەند ڕۆڵەیەکی شەهیدکراوی خستووەتە باوەشی دایکێکەوە، ئەو دیمەنە دەمانخاتەوە بیری شاکارە گەورەکەی (مایکڵ ئەنجلۆ)وە

له کاره شێوەنییەکانیدا. دڵنیام جەواد سەلیم ئەوەی لە ڕووی بەرنامەوە ئەنجام داوە و گونجانبوویەتە ناو کارەکەیەوە، نەک ئەوە ڕێکەوت بێت.

جەواد سەلیم بۆ ئەنجامدانی ئەم کارە لە لایەن حکوومەتی سەردەمی عەبدولکەریم قاسمەوە نێردرابوو بۆ شاری فلۆرەنسای ئیتاڵیا، لەو شارەیدا مایکل ئەنجلۆ هاتووەتە جیهانەوە.

فۆرمێکی تر ڕووداوێکی تر وەدەر دەخات. دایکێک چەماوەتە سەر جگەرگۆشەکە وەک بیەوێت لە بەڵا بیپارێزێت، ئەوە بە نیشانەی مەرگ و لە دایکبوونە، یان مردن لە پێناوی ژیاندا.

ئەوەی زانراوە داهێنەر و لێهاتوو هەمیشە لە خەڵکە ئاساییەکە زۆرتر دووچاری دەردەسەر و چەرمەسەری و بیگرە و بەردەی هاتوون. بیروڕای ئازادی هەر چەند زەبر و زۆریان دژی بەکار بردووبێت، سەرەنجام هەر دەبێ تەقینەوە ڕوو بدات.

پا و پۆستاڵی سەربازێکی شۆڕشگێر هاتووەتە ناو تەلبەن و شیش و زنجیری بەندینخانەوە، تەلبەندی شکاندووە، بەنکراوی سیاسی لە بیروتێفکرینی جەوادا هەمیشە جێگەی خۆی هەبووە.

لە ساڵی 1953لە پێشبڕکەیەکی جیهانی هونەریدا بەشداری کردووە و بە دووهەم دەستنیشان کراوە. جەواد بە وردی ئاگاداری دەروون و حاڵەتی ڕەوانی بەندکراوە سیاسییەکان بووە، بۆیە پەیوەستە کۆشاوە ئەو دەرد و ئازارانە وەدەرخات، ڕاپەڕین و کودەتای چواردەی گەلاوێژی 1958و لەناوچوونی ڕژێمی پاشایەتی وەک سەربازێکی بەشدار لە کودەتا تەلبەندی بەندینخانەی هاڕاندووەتە سەر یەکدا.

بە ڕاسەریەوە هەتاوێک هەڵهاتووە، نیشانەی ڕۆژانی پڕ لە ئازادی ڕەنگە هەمان هەتاوی سەردەمی حەموڕابی بێت جەواد گونجانوویەتە ناو کارەکەیەوە. بە هەتاوی یاسا و فەرهەنگ ناودەبرا... ناوەڕاستی شاکاراکە، جەواد پۆپەی ڕووداوەکانە. ئافرەتێکی مەشخەڵ بە دەستی بێ پایە... لەم ڕووەوە لە جەوادیان پرسیوە باشە بۆچی ئەو ئافرەتە بێ پایە؟

له وەڵامدا وتوویەتی:

پا نیشانەی ئەوەیە کە بە زەوی چەسپاوە، منیش ویستوومە بەرەو ئاسمان بفڕێت و لە ئاسماندا باڵە مەلەی کات، بۆیە بێ پا دروستم کردووە.

لە بەشێکی تردا ئاشتی و برایەتی و ئاساییش وەدەر دەخات، لە داهاتووی میللەتدا، تەلبەندی گۆڕیوەتە پاراستنی دارودرەخت، دەموچاوە فرمێسکاوییەکان ئاساییش و دڵنیایی زۆری پێوە دیارە، کۆترێک بە سەریەوە لە فڕیندایە، نیشانەی کۆنزە دڵنیاکانی گومەت و حەڕەمی ئیمامزادەکانە.

هونەرمەند ڕووباری دیجلە و فوراتی کردووەتە دوو ئافرەت، یەکێکیان بوڵند وەک دارخورمایەک چووە بە ئاسماندا، ئەوەی تریان وەک ئافرەتێکی ئاوسی باردار نیشانەی خێر و بەرەکەتی زەوی و زار و ئاوە. کچۆڵەیەک لەنێوان دوو ئافرەتدا وەدەرخراوە، نیشانەی ڕووباری زێی گەورە و بچووک و سیروانە...

دوو جووتیاری بێڵ بەدەست باوەڕبەخۆبوونیان پێوە دیارە، ئەو دوو بێل بەدەستە نیشانەی کورد و عەرەبە، کەڵەگایەکی شاخ درێژ لە پشتی سەریانەوەیە "گا" لە ئەفسانەکاندا، لە ئایینەکاندا لە فکری مرۆڤدا هەر هەبووە و پێگە و جێگەی خۆی هەبووە.

"جەواد سەلیم" ئەسپ و گای بەلاوە بە دوو گیانلەبەری ڕازدار داناوە و لە زۆر لە کارە هونەرییەکانیدا وەدەریانی خستووە، لە سەرەتای " ن×ب"ەکەوە بە ئەسپ دەستی پێکردووە و بە گا کۆتایی پێ هێناوە.

کاتێک گەیشتمە لای کابرای جافەی لامن بە قەولی خۆی، لەژێر تاشەکەیدا دەهات و دەچوو، مشکیەکەی کەوتبووە ملی، پشتوێنەکەی شل بووبوویەوە، شەمشەمەکانیش بە راسەریەوە بوون، کە سواربوو وتی:

قورحان بە هەقت وەمەعنات تۆقیابووم، ئەو شەمشەمانە بکەوێتە سەرما، خوا ڕەحمی کرد باش بوو زوو هاتی.

ئەمەی خوێندتەوە لە ساڵی 1980ز دا ڕووی داوە .